

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

Vår ref.:
MKFDeres ref.:
[Navn]Dato:
19. september 2025

Teknas innspill til høring om ny lov om kunstig intelligens – gjennomføring av EUs forordning om kunstig intelligens i norsk rett

Tekna er fagforeningen for 116 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge. Våre medlemmer bidrar med kunnskap, forskning og teknologi til en mer bærekraftig verden.

Tekna støtter departementets forslag om å inkorporere forordningen i norsk rett, men mener Norge bør bruke sitt nasjonale handlingsrom til å styrke loven på områder som er avgjørende for demokrati, arbeidstakers rettigheter, personvern og samfunnssikkerhet.

Sammendrag av Teknas hovedsynspunkter:

- **Rett til menneskelig overprøving:** Borgere må ha rett til å snakke med et menneske og få manuell behandling av KI-baserte avgjørelser.
- **Ansvar:** Virksomheter må ikke kunne fraskrive seg ansvar. Tekna anbefaler å vurdere omvendt bevisbyrde.
- **Risikoklassifisering:** Klassifiseringen må knyttes til brukskontekst. Språkmodeller brukt i høyrisikoområder må regnes som høyrisiko.
- **Sanksjoner:** Vi støtter overtredelsesgebyr og tvangsmulkt også for offentlig sektor. Lang foreldelsesfrist er nødvendig, og straff bør vurderes for grove brudd.
- **Arbeidsliv:** Tillitsvalgte må involveres ved innføring av høyrisiko-KI. KI-basert overvåking og emosjonsgjenkjenning i arbeidslivet bør forbys.
- **Samfunnssikkerhet:** KI som erstatter kritiske funksjoner må underlegges samfunnssikkerhetsvurdering.
- **Geografisk virkeområde:** Loven bør gjelde på kontinentalsokkelen og Svalbard.

- **Tilsyn og menneskerettigheter:** Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) bør ha en rolle i tilsynsstrukturen.

Rett til menneskelig kontakt og overprøving

Tekna mener at alle borgere må ha rett til å snakke med et menneske fremfor chatbot i offentlig sektor og andre kritiske tjenester. Videre må KI-baserte avgjørelser som påvirker rettigheter og plikter alltid kunne overprøves manuelt. Dette er avgjørende for rettssikkerheten og for å opprettholde tillit til bruken av KI.

Ansvar og bevisbyrde

Tekna mener at virksomheter ikke må kunne fraskrive seg ansvar ved å vise til at en KI-modell har tatt avgjørelsen. Tekna mener det bør vurderes å innføre omvendt bevisbyrde: Dersom skade eller diskriminering kan sannsynliggjøres, må virksomheten dokumentere at regelverket er fulgt.

Risikoklassifisering

Tekna støtter en risikobasert tilnærming, og mener at klassifiseringen må ta utgangspunkt i bruksområde og konsekvenser for mennesker, ikke kun teknologien.

Sanksjoner og foreldelsesfrist

Tekna støtter forslaget om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt også for offentlig sektor. Det bør innføres en lang foreldelsesfrist, minst fem år. Tekna mener at dette er rimelig fordi konsekvenser av KI-bruk kan oppstå sent. Systemene lærer og utvikler seg ofte over tid, bruken kan endre seg underveis, og skadevirkninger, som diskriminering, feilbeslutninger eller urettferdige utfall, kan være kumulative og først bli synlige etter lengre tids bruk. For grove brudd bør det vurderes straff, men hovedansvaret bør ligge på selskapsnivå fremfor individuelle utviklere.

Arbeidsliv og medvirkning

Tekna mener bruk av høyrisiko-KI i arbeidslivet må underlegges krav om medvirkning fra ansatte og tillitsvalgte. KI-systemer som overvåker ansatte eller analyserer emosjoner bør forbys, da dette truer grunnleggende rettigheter og verdighet på arbeidsplassen.

Samfunnssikkerhet og kritisk infrastruktur

Tekna mener særlig funksjoner knyttet til energi- og vannforsyning, helse- og nødetater, kritisk digital infrastruktur og finansielle systemer er særlig sårbare. KI som erstatter eller som styrer disse må derfor underlegges særskilte samfunnssikkerhetsvurderinger, hvor robusthet og beredskap inngår som sentrale kriterier.

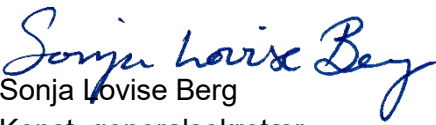
Geografisk virkeområde

Tekna støtter at KI-loven skal gjelde på kontinentalsokkelen og Svalbard. Dette er nødvendig for å sikre ansvarlig bruk av KI i energisektoren, havvind og annen samfunnskritisk virksomhet.

Tilsyn og menneskerettigheter

Tekna mener Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) bør gis en rolle i tilsynsstrukturen, særlig ved vurdering av saker som reiser spørsmål om grunnleggende rettigheter. Dette vil styrke legitimiteten i tilsynsarbeidet og sikre at rettighetsperspektivet ivaretas på tvers av sektorer.

Med vennlig hilsen

Sonja Lovise Berg
Konst. generalsekretær